

Indhold supplement 4,10

Tips til vordende – sandhedshungrende historikere

Pistol Alice blev for en stund anbragt i selskab med tyske krigsforbrydere i Horsens Statsfængsel. Under og efter dette pensionatsophold korresponderede hun med vennerne. Brevvekslingen kan givetvis på bedste måde illustrere samhørsforholdet mellem den danske stats- og udenrigsminister og hans forbundne kar – krigsforbryderne.

Det følgende er uddrag fra Det antifascistiske tidsskrift Håndslag nr. 2. maj -2004, skrevet af Frede Klitgaard.

«I romantikkens senalder falder ægtemanden Scavenius for den 20 år yngre Alice Ninon Duvantier, almindeligvis kaldet Pistol Alice. Denne havde via sin søster fået nærkontakt med tyske topledere, hvoraf blot skal nævnes den rigsbefuldmægtigede dr. Werner Best og chefen for Gestapo SS sturmbannführer Karl Heinz Hoffmann.

Kopier af Bests dagbog ses som dokumentation for nogle af deres hyggemøder. For at fuldende værket bliver Pistol Alice udover lagernerne også placeret ved Udenrigsministeriets omstillingsbord.

De tyske myndigheder var således orienteret om, hvordan Scavenius havde sovet om natten og i øvrigt foretog sig, hvem, der ringede til hvem og om hvad. Personalet vurderer imidlertid, at Alice er tysk spion, og da den kolde skulder og luften er blevet for stram, stopper Alice sin karriere i udenrigsministeriet. Erik er nu blevet skilt fra sin første kone og de elskende kan nu hengive sig til hinanden, men spares ikke for lidt ubehageligheder undervejs.

Den første indtræffer i januar 1945, da det ringer på døren ved 21 tiden. Iført kimono begiver Alice sig til døren, men husker at tage en pistol med for en sikkerheds skyld.

Da hun lukker op, stikker en mand en pistol i maven på hende og forlanger at få hendes pistol og hendes våbentilladelse. De følgende forklaringer varierer ret så meget. Pistol Alices forklaring den 8. januar 1945 til Vagtværnet lød på: At hun affyrede skræmmeskud imod manden, hvorefter hun flygtede ad Lindegårdsvej op til Alléteatret (iført kimono?).

Den 9. januar indfinder Alice sig med sin gemal Erik hos Vagtværnet og forklarer nu, at hun efter at have talt med manden pludselig springer forbi denne og ud på gaden og løb mod Jægersborg Alle, idet hun i sin sindsforvirring skød ned ad den tomme gade. Fra Alléteatret ringede hun til Vagtværnet, der erklærede, at de måtte foretage en kontrolopringning. Det skete ikke.

Derefter ringede hun til SS sturmbannführer Hoffmann og bad om hjælp. Vagtværnet kom og førte Alice til hendes hjem og undersøgte, om der var trængt nogen ind her. Da det tyske sikkerhedspoliti ankom, trak vagtværnsfolkene sig tilbage. Da hun stod og talte med Hoffmann gik hendes pistol af. Hoffmann tog derefter pistolen fra hende. To af hendes naboer, som havde overværet skuddramet, forklarede, at hun skød efter mandspersonen.

Den anden ubehagelighed indtræffer den 5. maj 1945, hvor hun fængsles, men løslades den 15. juli.

Politirapporten vidner om politimandens dybe respekt for damen og en for at sige det mildt skånsom afhøring. En af disse rapporter er stemplet hemmelig:

Rigsadvokaten J-Nr. P. 850. Politidirektøren og Statsadvokaten for særlige anliggender indstiller, at der, at der ikke foretages videre».

Af pladshensyn bringes ikke kopier af alle de relevante dagbogsblade, men redegøres kun for de møder, hvor Erik Scavenius er impliceret:

Mandag d. 4. oktober 1943; Dagmarhus; Piet Hein; nevø til Scavenius;

Fredag d. 19. november 1943; Best til the hos Scavenius i dennes hus i Hjortekær;

Fredag d. 18. februar 1944; Best til the hos Scavenius i dennes hus i Hjortekær;

Torsdag d. 16. november 1944; Alice Duvantier; Dagmarhus;

Ingen af politirapporterne vidner om, at man har afhørt og bedt om en forklaring på samværet med dr. Best.

Wochentage im Notizbuch - Gaus.
Wochentage. Gau. Not. 1.
Aufsichtungen mit:
Piet Hein (Neffe von Erik von Scavenius,
wegen Aufsicht von Argentinien).
44-Prof. Dr. Wilhelm. Major Kallin
im Gau. Gau. (Meldung zum
Dienstverhalt). Gau. von Gau.
44-Prof. Kallin.
Wochentage : zu Gau.
Wochentage : Aufsicht bei Min. Post
Montag, 4. Oktober 1943
Händel!

Måske er dette en vandrehistorie, da jeg ikke kan finde nødvendig dokumentation.

Thune Jacobsen - justitsminister - stikker - skyldig i indirekte mord på danske modstandsfolk ved sin emsighed og sin passivitet – eksempelvis ved udlevering af danske fanger i Horserødlejren den 29. august 1943.

Det fortælles, at da Thune Jacobsen og Scavenius d. 28. august 1943 kl. 23.45, et kvarter før det tyske ultimatum udløber, skal Scavenius have sagt følgende til Thune Jacobsen: «Husk at ringe til Horserød».

Budskabet kan kun opfattes som en opfordring til at løslade fangerne som lovet. Om dette er én af flere grunde til, at Thune Jacobsen frygtede at blive likvideret og derfor flygtede til Sverige for at redde sit sølle liv er ikke omtalt.

Ligeledes fortælles: «Scavenius skal under det private tea-party d. 4. oktober 1943 have tilbudt dr. Wener Best at danne regering. Han fik afslag. Dette kan ikke dokumenteres.»

Men burde have været undersøgt, da der, hvis dokumentation kan findes er tale om højforræderi, al den stund, der herskede krigstilstand mellem Danmark og Tyskland fra d. 29. august 1943.

De forfulgte og deres kære lider nød

I vinteren 1941–42 breder nøden sig i de hjem, hvor manden levede skjult for de danske myndigheder, eller hvor han sad fængslet. Mange kvinder kom hos os og klagede over den behandling, de fik på socialkontorerne. Der talte man ned til dem, skældte dem ud, de var bare nogle kommunistvin; man afviste deres lovlige og retmæssige krav om hjælp. Situationen var uvant for disse arbejderkvinder, de var ikke vant til bare passivt at stå og føle sig ydmyget, at stå med hatten i hånden og tigge, de kendte ikke systemet. Mange af deres mænd havde igennem årene indtaget tillidsposter på arbejdspladserne, de havde altid følt, at deres mænd havde en status, at de var respekterede.

Men en dame, Edith, stor, bred og mægtig, går fra familie til familie, og forklarer kvinderne om deres rettigheder, om den lovmæssige baggrund og giver dem udover nyt mod og «mandshjerte» praktiske anvisninger på, hvorledes de skal håndtere disse bureaukratiske skrivelser, som er nogle pudseklude – et råddent systems forlængede arm.

Hun fortæller om, hvorledes det «danske» politi bare braser ind ved familiefester i hjemmene og anstrenger sig som lusede øjentjenere og håndlangere for at tjene de nazistiske forbrydere. De tiltvinger sig adgang til privatboliger ved nattetide – uden dommerkendelser – og løfter dyner. Som emsige landsforrædere forsøger de uopfordret på eget initiativ at opfylde tyskernes ønsker, endnu før disse var blevet fremsat.

Jeg hørte på, jeg lyttede til disse fortvivlede kvinder, og ganske langsomt begyndte jeg at forstå og hade hele vort offentlige system; hele vejen ned, fra regering og folketing, ned til selv de usleste bureaukrater og skrankepaver.

Den manglende loyalitet og solidaritet, som de viste deres landsmænd i nød, stod for mig i skærende kontrast til kvinderne og deres beslutning om at holde ud – koste hvad det ville. Kvindernes kampånd kom især frem, når de mere eller mindre skjult ude i det fri eller i fængslet mødte manden, og denne bekymret spurgte, hvordan det gik derhjemme.

Det gik altid godt, uanset hvor elendigt det stod til:

Her var ingen klynken.

Sandhedshunger - illegale blade

1. Behov og muligheder for nyhedsformidling i almindelighed
2. Den illegale presses formål og del i den aktive kamp
3. Modstandsbevægelsens muligheder – efterretningsvirksomhed – kommunikation med den frie verden i forbindelse med nedkastninger og forsyning af våben mm.

Ny radio – støjsendere

Der blev spinket og sparet til en ny radio; hvad skulle man satse på?

Hvilke modeller kunne tage England og Sverige? Hvem kunne trylle netop en sådan model op af jorden? Kendte man nogen, der kunne hjælpe til at forbedre modtagerforholdene?

Antenner i alle mulige mærkelige udgaver blev konstrueret og sat op, de fleste uden for vinduerne; man pralede åbenlyst af netop sin udgave; nu var det mere vigtigt end nogensinde at få sande efterretninger udefra.

Den dansk - tyske censur var effektiv. Den danske radio og vore aviser var fulde af løgn og propaganda. I stuerne var landkort sat op på væggen, og efter hver udsendelse blev nålene, der markerede fronterne, flyttet. Vor geografiske viden steg til uanedede højder.

De foretog sejrige, elastiske tilbagetog. Aviserne satte artiklerne op så enhver udstyret med almindelige dansk humor kunne se komikken. Tyskerne var så fulde af løgn, at vi bare grinede – skadefro.

Nedkastninger fra England; (se SOE supplement 6)

Når det lød i højtalerne: «Her er London; Her er London» sad flertallet af danske med hovederne inde i radioapparaterne for at opfange alt. Gaderne lå øde hen. Alle var stille, forstyrrelser blev ikke tålt, man noterede ned til den efterfølgende evaluering. Hvad blev sagt?

Men det var tit svært at tyde, for tyskerne var effektive; før og under udsendelserne hylede det fra tyske støjsendere. Opmuntrende var særmeldingerne fra London; når der var hilsener til Olga, Hans og Ole, så vidste vi, at gode danske skulle i aktion, hvad enten det var kannerne (faldskærmsfolk) eller nedkastninger, det drejede sig om.

Endnu mere opmuntrende var det at høre tysk radios meldinger om fjendtlige luftangreb. Det kunne lyde: «Achtung, Achtung; hier ist die Luftlagemeldung; keine feindliche Luftfahrzeuge über die Ruhrgebiet».

Det krævede ikke særlige matematiske evner at regne sig frem til, hvor der blev bombet og i hvilket omfang. Under slaget om Stalingrad var der en særlig udsendelse på tysk ved fronterne, hvor man opfordrede den tyske soldat til at stoppe galskaben, den meningsløse og for tyskerne helt udsigtsløse blodsudgydelse.

Russerne lod en metronom lyde, og for hvert syvende sekund lød en tør, lidenskabsløs stemme; «igen døde en tysk soldat ved Østfronten». Med mellemrum kom en opgørelse over, hvad det blev til på et minut, en time, et døgn osv.

Støjsendere

På Amager Fælled var en støjsender, som jeg længe havde skævet til, men da jeg endelig i 1943 – måske 44 får taget mig sammen til at lægge den ned (sprænge den i luften), kommer en BOPA-gruppe (Karl Borch Sørensen, kaldet James) mig i forkøbet. Grundigt arbejde må man sige. Senderen var totalt smadret, men det hjalp ikke, tyskerne havde andre sendere, og vi måtte krigen ud døje med hylерiet.

Kommentar:

Uvist af hvilken grund har «historikeren» Jørgen Barfoed udlagt andre modstandsfolk end lige netop BOPA-sabotører som de aktionerende ved sprængningen af støjsenderen. Motiv? Hukommelsessvigt? Historieforfalsker? Intolerant kommunisthader?

Kommunikation

Når vi går tilbage til besættelsestiden, må vi tænke på, at den tids kommunikationsmidler var nul og nix sammenlignet med i dag. Radioer var kæmpestore kasser, transistorer kendtes ikke, store radorør var sagen, og båndoptager og telefonsvarer var ukendt land. Mobiltelefoner og Walkie-Talkier kunne givetvis have sparet kammeraters liv, men de eksisterede ikke.

De illegale blade formidlede Frihedsrådets budskaber og gjorde rede for, hvad der var nazistisk terror og aktioner udført af modstandsbevægelsen. Vigtige bud for modstandsarbejdet var: Vær ikke nysgerrig. Hvad du ikke ved, kan de ikke tæve ud af dig. Bland dig ikke i andre organisationers arbejde.

Hold kæft. Vær anonym. Du må ikke gøre dig bemærket.

De illegale blades betydning skiftede karakter; fra at være en kamp om holdninger, fra blot at være oplysende om, hvad, der foregik her og i den frie verden, til efterhånden at blive en udslagsgivende faktor, fordi de formidlede Frihedsrådets strategier, holdninger og opfordringer videre til det danske folk under de sværeste perioder i Danmarks-historien f. eks. under folkestrejkerne.

I kamp med duplikator og tryksværte

Da jeg tror vore genvordigheder i det store hele lignede andres, vil jeg beskrive det første illegale trykkeri hjemme på dagligstuens spisebord. De første tryksager blev lavet som hektogrammer og linoleumstryk.

Det danske politis skarpsindighed ville ikke blive sat på en alvorlig prøve, dertil var beviserne for iøjnefaldende. Når vort trykkeri kørte, havde vi altid en mand hængende på gaden for at advare, hvis politiet skulle dukke op. Det tog jo en hulens masse tid, når stuen fungerede som trykkeri, at få pakket sammen og gemt væk på loftet. Kasseret papir og stencils skulle fjernes; når kakkelovnen ikke kunne bruges, måtte tingene anbringes i skraldebøtter langt borte fra trykkeriet.

Produkterne var af og til nærmest ulæselige, men der var god afsætning, de var jo forbudte. Man brugte en stencil, et meget tyndt «papir». Når man skrev på maskine, slog man farvebåndet fra og hamrede så bogstavtypen igennem stencilen.

Derved fremkom huller, som sværten kunne sive igennem. Man havde også «penne» med skarpe hjul i forskellige bredder, dem kunne man tegne med.

Ofte havde man siddet dødsens træt efter en lang dags arbejde for, når værket endelig var næsten fuldført at komme til at trykke et hul et eller andet sted i mesterværket, hvilket resulterede i store klatter og selvfølgelig altid midt i den vigtigste tekst; så måtte man til den engang til.

Skift af de sværtefyldte stencils svinede enormt i begyndelsen, indtil man fik lært sig taget. Uvant, som vi var i omgangen med tryksværte, var forklaringer overflødige, hvis politiet dukkede op.

Hænder, tøj, ja endog pletter på møblementet; alt talte sit eget stille sprog om aktiviteterne. Mor kæmpede en håbløs kamp imod, da hun ikke havde de simpleste rengøringsmidler. Klude var efterhånden også en mangelvare.

Far fik fat i en hånddreven sværteudvikator, men også den gav problemer, den larmede, nærmest gungrede.

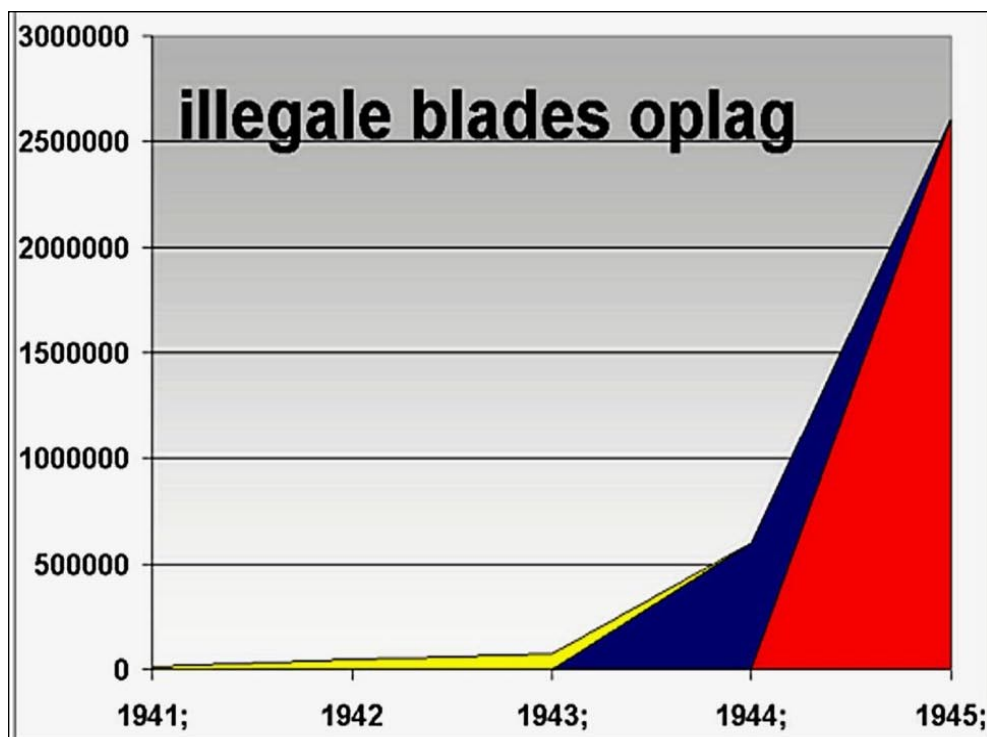
For at det ikke kunne høres af underboen, lagde vi klude under bordbenene.

Illegale blade

Ved distributionen af illegale blade var opfindsomheden stor.

Min søster trillede ti år gammel rundt med sin dukkevogn, lastet med illegale blade.

Oplagens størrelse tror jeg ikke på. Danmarks gader ville være brolagt med papir. Udgifterne til papir og sværte står i skærende kontrast til min tilværelse under jorden. De første midler fra organisationen BOPA fik jeg i november 1944 efter næsten et år som illegal. Jeg nasede på fattige arbejderfamilier og delte med Lille Svend den småmønt, vi fik fra vore arbejdspladser.

Venstres ene procent kan måske forklares med, at studerende unge venstrebønder som studenter i byerne var blevet forført og forvandlet til hensynsløse, forvildede modstandsfolk.

De unge på bøndergårdene var vel travlt optaget af at producere mad og bistå med fæstningsbyggeri. Efter krigen kunne man høre fritidskæmpere berette, at de sleb økserne den 9. april.

Diagrammet for bladenes oplag viser virkeligheden. Modstandskamp som sådan begynder med sabotagerne i 1943 og får først nogen virkning fra 1944. Danske fødevarertransporter til den hungrende tysker stoppede først, da de allierede luftbombardementer definitivt havde smadret de tyske jernbaner – april 1945.

Illegale blades udgivelse fordelt på politiske partier

Danmarks kommunistiske parti 20 %

Frit Danmark; (kommunister og konservative) 25 %

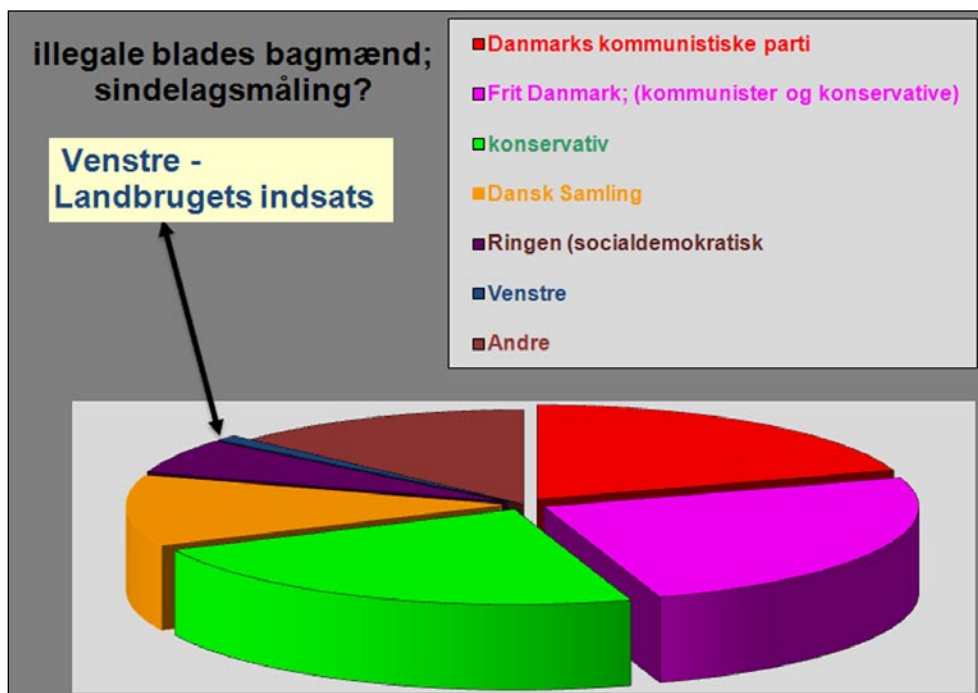
Konservative 23 %

Dansk Samling 12 %

Ringens (socialdemokratisk) 6 %

Venstre 1 %

Andre 13 %

Holdninger? Er du ikke lidt dum?

Forfatteren kom i lære på mindre maskinfabrik september 1942.

afskrift: fra En smededreng går til modstand:

Ved efterårstide står jeg og filer ved en skruestik på en maskindel. En svend står pludselig foran mig og spørger:

«Har du noget mod englændere»? «Næh»!

«Har du noget mod franskmænd»? «Næh»!

«Har du noget mod russere»? «Næh»!

«Så er du fanden tage mig også dum. Ved du ikke, at det lort, du står og knokler på, endda med sved på panden, indirekte slår dem ihjel, som du ikke har noget imod»?

Han drejede om på hælen og gik. Svendene tiltaltes som sagt af os med De og blev kun nævnt ved efternavn. Manden her var Emil, han adskilte sig fra de andre svende. Hans arbejdstøj var hvidt uden snavsede pletter, han var ikke medlem af noget druksjak, han havde tid til at snakke og diskutere med folk og hans maskine, en rundsliber kørte med luftspåner, dvs. den kørte bare rundt og rundt uden at bestille noget som helst i timevis. Hans akkordpriser måtte være noget særligt og ingen, hverken mester eller værkmesteren stillede sig misbilligende op, når han snakkede med andre. Han var den eneste, der kunne tillade sig at stå eller gå med hænderne i lommen.

Op af hans baglomme stak altid et stykke rent tvist, som var fra før krigen, alle andre måtte bruge gamle elendige klude eller aviser til at tørre hænderne i, men ikke Emil. Denne mand satte min tankevirkning i gang på en ny måde. Mit tempo blev nedsat betydeligt; igennem nogen tid havde jeg lagt illegale blade, som far stod for trykningen af, på tilfældige steder. Far havde flere gange opfordret mig til at sælge Niels Ebbesens mærker, det er ikke for meget, at de støtter det illegale arbejde, de læser jo bladene.

Dette havde jeg modsat mig, men da jeg fortæller far om Emil, beder han mig tage kontakt og spørge ham direkte, om han vil fordele blade og sælge mærker. Men jeg måtte ikke glemme at fortælle om risikoen og straffen. Emil går straks ind på forslaget og beder mig til gengæld fordele hans illegale blade andre steder. Hans blade var «Frie Danske» Hans kommentar var:

«Nåh, du er altså ikke så dum alligevel!» Om han havde fundet ud af, at det var mig, der havde spredt de kommunistiske blade, skal jeg lade være usagt.

At Emil skulle vække mig til dåd har tit undret mig. Hvorfor var jeg ikke bevidst om, at selv den lille ubetydelige smededreng også spillede en rolle i det store spil? Jeg havde en solid politisk opdragelse bag mig, men alligevel gjorde jeg mig umage. Jeg tror, at min handlemåde, mine holdninger er symptomatisk for flertallet af unge.

Den tyske overmagt var for overbevisende. At gøre modstand ville være lige så vanvittigt som at bede en myre tisse en elefant i øjet. Vi troede ikke, at vi var noget. Civil - ulydighed som et ikke - voldeligt våben var ukendt for de fleste.

Flyveblade – Ejgil og Emil i spjældet efteråret 1942

Emil kommer en dag og spørger, om jeg kan hjælpe med at smide flyveblade ud på gaderne. Det var i orden, og vi aftaler nu, at jeg skal mødes med ældstelærlingen Ejgil, som var en god kammerat og temmelig rød, (ungkommunist) næste morgen kl. halv syv mødes vi på Amagerbrogade og bliver enige om at vippe bladene ud første gang i krydset ved Hombladsgade.

Vi skulle komme fra hver sin retning, holde lidt tilbage for rødt lys og, lige når der var skiftet til grønt, køre frem og vippe så meget som muligt ud over de mange, der var på vej til arbejde. Ejgil var uheldig, en betjent ser ham, råber ham an, og Ejgil, den store idiot, stopper op og lader sig anholde. Han følger frivilligt med på trods af, at han havde masser af chancer for at stikke af. Med fagter gør jeg ham begribeligt, at han skal smutte, men nej, han har respekt for ordensmagten.

Bestyrtet og rådvild bliver jeg enig med mig selv om, at det bedste er at få fat i Emil. Sædvanligvis kom han med femmeren (sporvogn) til endestationen, men næsten altid ca. en halv time for sent.

Lidt over syv går jeg ind i en kiosk og beder dem ringe fabrikken op og spørge, om de må tale med Emil Haslund. Når de har en besked, skal de bare smække røret på. Imens holder jeg øje med eventuelle sporvogne. Langt om længe dukker Emil op, vi lægger råd op om, hvad vi kan gøre.

Emil vil gå under jorden, jeg fortæller ham, at jeg kender flere, som er under jorden, men ingen af dem, heller ikke deres familier, får nogen form for hjælp, de har ikke saltet til ægget. For mit vedkommende kan der overhovedet ikke være tale om at gå under jorden. Jeg vil få en Helvedes ballade med min far, fordi jeg har blandet to forskellige organisationers arbejde sammen. Et af det illegale arbejdes vigtigste bud er nemlig, bland dig uden om andre organisationer.

«Hvis Ejgil synger», (tilstår) siger jeg, «kan det højst blive om mig, for hvis panseren har set mig smide blade ud, vil de spørge til mig, han vil nok holde sin kæft om dig». På fabrikken havde jeg lavet en flugtvej op over loftet. «Har du set, at der er en loftslem i frokoststuen»?

Jo, det havde han da. «Stiller du en stol oven på et bord under loftslemmen med så kan man nemt svinge sig op. På loftet er en lem i gavlen, her står nogle bjælker og brædder sådan, at man nemt og bekvemt kan kravle ned. At komme ind i naboens have er heller ikke det store problem, for der står «tilfældigvis» nogle kasser, man kan springe over på.»

Det var mange penge, der stod på spil for Emil, derfor går vi på arbejde og lader som ingenting, men får alligevel støvsuget overalt for illegale blade, får tømt Ejgils og Emils garderobeskabe. Emils tøj bliver anbragt på loftet ved lemmen, og en lærekammerat får til opgave at «arbejde» i porten og holde udkig.

Noget over middag lyder advarselssignalet. Emil forsvinder op gennem lugen, jeg havde bedt ham blive på loftet, til politiet var kørt igen, men den risiko ville han ikke løbe.

«Kan du ikke se, hvis jeg gemmer mig, og de tager mig, så er jeg allerede dømt, det er lige så godt som en tilståelse».

Da Emil er smuttet, fjerner jeg stolen og skubber bordet langt væk fra lemmen. På kontoret er de meget forfjamskede, man har lige set Emil, nu er hans maskine stoppet, og der er nærmest mørkt som i graven ved den.

«Har Emil Haslund været på arbejde»? spørger en betjent.

Ingen ved noget, ingen kan huske noget. Politifolkene forlanger at se hans arbejdsplads, hans skab. Alt bliver endevendt, så kommer turen til Ejgils. Langt om længe forsvinder de, godt sure over den manglende samarbejdsvilje. Lille mig spurgte man ikke efter, altså havde Ejgil holdt sin kæft om mig i det mindste. Fabrikken havde 31 arbejdere. To var socialdemokrater, én var ikke noget, resten var alle ræverøde (revolutionære). Tidligt på morgenen, men efter at far var kørt hjemmefra, havde jeg som det første ringet hjem til mor og sagt:

«Mor, man siger, du er en sjuske, og at du ikke kan gøre rent. Man siger også, at du meget snart går i gang med en hovedrengøring».

Hun forstod budskabet; uden at stille dumme spørgsmål lovede mor at starte med det samme. Hermed var jeg sikker på, at man intet ville finde hos os ved en husundersøgelse. Efter en lille uges tid bliver jeg på vej hjem passet op af Emil, og han betror mig, at det står galt til med økonomien. Hans kone Ulla (en søster til Hans Edvard Teglers kaldet H C), venter en lille. Emil var langt nede, han havde også meget svært ved at finde steder at sove, rationeringsmærker havde han heller ikke.

For at muntre ham lidt op kunne jeg fortælle, at arbejderne havde besluttet at samle ind hver uge, han kunne regne med at få mindst 30 kr. om ugen.

«Man vil give mig pengene, kan jeg bare aflevere dem til din kone»?

«Ja, det er i orden». «Hvad med tobak? Skal jeg bede vor tobakshandler om dine rationer og bede ham skrive det på klods; hvis jeg skal betale ud af de 30 kr., bliver der ikke meget tilbage til din kone».

Emil spørger nu: *«Kan partiet ikke hjælpe mig?»*

«Det behøver jeg ikke spørge nogen om, svaret vil blive nej. De har ikke Kongens Mønt. Du er jo heller ikke medlem».

Emil vil gerne snakke med min far: *«Er det i orden?»*

«Ja, men du kan ikke bare komme vadende, for vi har haft politi hængende i en længere periode, de tror, de kan hapse den store fangst hos os».

Et møde aftales og Emil går med mig ad vore smutveje, snart kan jeg pege Emil ud for min far, der er sat ind i sagens sammenhæng.

De to voksne går og hyggesnakker, jeg er blevet vist bort, for far vil ikke have, jeg lytter med, men da der er gået lidt tid, kalder far mig hen og gentager, hvad de to er nået frem til. Far vil forhøre sig i partiet, om hvilken straf Emil kan forvente at få, hvis det er en meget kort spjældetur, er det for dyrt at belaste det illegale arbejde ved at gemme sig. Far har åbenbart fortalt om sine egne erfaringer. Så siger far:

«Emil ønsker at blive medlem af partiet (DKP), men det kræver jo, at der er en, der vil anbefale ham, vil du det?»

Med et temmelig smørret grin trak jeg svaret ud og sagde til sidst:

«Ja så skidt da»

Kort tid før havde jeg selv søgt om at blive medlem. Vi aftalte nu, at en landsretssagfører på Østerbro, hvor jeg kom med blade og fik penge, skulle være vort kontaktsted, hvor jeg ville lægge besked. Emil skulle give et svar, der viste, at han ville opsøge mig på vej hjem fra arbejdet. Efter en eller to uger har far fået besked: Hvis Emil melder sig, vil han få mellem tre og fire måneders fængsel.

Han er optaget i partiet. Beskeden giver jeg videre, og samtidig kan jeg fortælle Emil, at familien har det godt, at konen har fået de første penge, 35 kr. Selv vi læredrenge gav en skærv. Emil melder sig, han havde af hensyn til familien intet andet valg. De får tre måneders fængsel hver, og Emil holder jul i Slagelse arrest.

Så sent som i 1999 fortæller Jørgen Jespersen, kaldet KK, at disse flyveblade, som jeg altid har troet var produceret af «Frie Danske», i virkeligheden blev fremstillet af den gymnasieklasse, som han og Hans Edvard Teglers gik i.

Svenden var Emil Haslund, som startede og ledede produktionen af Bopaguns.

Efter kapitulationen fik en afdeling i Bopa, som en form for hædersbevisning engelske uniformer.

Spjældeturens konsekvenser:

BLADBOMBER og BOGREOL: Uddrag fra www.aage-staffe.dk En smededreng går til modstand kapitel 7, side 160.

«Arrestationen af mine to arbejdskammerater og deres domme var sat på dagsordenen på flere møder i partiafdelingen. En opgave, der var så simpel, måtte ikke koste to mand fængsel, men hvad kunne man gøre? En dag spurgte far:

– «Har I fire tomme trukne stålrør på din brok-anstalt? Ved du, hvor morfar gemmer sit krudt?»

– «Ja, men han giver ikke sit krudt væk, slet ikke, hvis han fornemmer, at det skal bruges i det illegale arbejde. Han er tro socialdemokrat og prædiker ligesom høvdingen Buhl.»

– «Men man kan jo altid »låne« lidt og glemme at spørge.» Vi havde ikke de ønskede rør, men far fik tryllet nogle frem på Orlogsværftet, hvor han arbejdede med maskinkanoner i Søartilleriet. Der var mere end smut i øjet, da han viste mig en pakke, han havde slæbt hjem fra sit arbejde. Han lignede et lille barn, der venter på at vise sin julegave frem. Efter maden sagde han: – «Kører du med over til Cigar Fritz?»

Fritz var en partikammerat, der på trods af, at han næsten var blind, havde mod som en løve. Han havde en mindre tobaksforretning. De sidste kunder var væk, og nu blev vidunderet åbenbaret. Et rør med påsvejsset bund, midt på var svejset et søm, og nær bunden var boret et 5 mm hul.

– «Ser I, først stopper vi noget fyrsvamp ind i hullet her, det er luntten. Så lægger vi noget sortkrudt i bunden og presser en kraftig papplade ned.

Over den lægger vi vore små budskaber, og til sidst binder vi svært indpakningspapir fast som låg. Voila, mine herrer, keine Hexerei, hvad har vi så? En bordbombe i overstørrelse. – Vi kan bare gå op i en opgang, bore et hul i karmen til sømmet her, sætte bomben fast, åbne vinduet, tænde, og når braget lyder, er vi over alle bjerge.»

Det var smart. Vi var imponerede. Diskussionen gik, hvor meget krudt skal den have? Far strøede forsigtigt noget krudt ned. Det så ikke ud af noget, så den fik lidt mere. Bomben var nu klar og blev bundet fast til en trappestige, som var vor affyringsrampe, og far tændte fyrsvampen. Vi tog tid, sekunderne følte som evigheder, pludselig lød et gevaldigt drøn, butiksruden stod og dirrede, men faldt omsider til ro. Lokalet var sort af røg, papirstumper svævede om ørerne på os. Vi var chokerede, overvældede, men Fritz var ellevild: – «*Det er sgu' sagen. Dette her, er der ingen, der kan overhøre.»*

Hurtigt pakkede vi sammen og slettede alle spor, for vi var overbeviste om, at folk havde hørt drønet, og at nogen ville dukke op. Søværnet producerede altså, lige til far måtte gå under jorden, et våben, der ikke bare lå og samlede støv, men som aktivt blev brugt i kampen mod undertrykkerne. Især på Amager blev disse bladbomber anvendt.

Under en fodboldkamp i Idrætsparken mellem det danske landshold og et nazihold, vistnok østrigsk, fyrede vi mellem 15 og 20 bomber af i parken. Det foregik på følgende måde: «Bombekasterne» stod med deres koner eller kærester, da man spillede:

»Deutschland, Deutschland über alles.»

Alle tændte samtidigt og holdt øje med sekundviseren. Sekundet før eksplosionen holdt de bomben op i strakte arme over hovedet. Så snart braget lød, og flyvebladene var ude, smed de røret og sparkede det langt væk. Ikke én blev arresteret, alt klappede. Ude ved Triangelen havde man anbragt tre-fire bomber, og da folk var på vej hjem fra Idrætsparken, røg de næsten samtidigt. Hele pladsen og dele af Østerbrogade lignede en dansk vinterdag med sne. Det mest bemærkelsesværdige var, at Kong Christian d. X passerede i en åben bil og fik sin del af bladene, men han har næppe fået noget udbytte af dem. Men folk var selvfølgelig dybt imponerede over, så godt aktionen var timet. Disse bladbomber gik af mode, fordi det kneb mere og mere med at skaffe penge til papir; det var jo ret mange blade, der gik ud fra den hånddrevne duplikator.

Da to kammerater blev idømt tre måneders fængsel for at udsprede illegale blade fik vi denne bogreol. Låget kunne skubbes til side. Neden under var et rum, hvor op til syv pistoler og div. bladmaterialer kunne opbevares.

Reolen blev senere skænket til Frihedsmuseet.

Kommentar:

Den autoriserede hjemmesides måde at disponere stoffet på omkring den illegale presse og censuren virker uforståelig. Akademikerne bringer oplysninger, der er direkte modstridende og mangelfuldt orienterende med sine almindeligheder, der er tilgængelige for enhver udgået af en dansk børnehave.

citater fra den autoriserede hjemmeside: www.befrielsen1945.dk

«Censuren betød, at aviser og radio måtte undgå al omtale, som var negativ over for Tyskland, og at embedsmænd fra justitsministeriet bestemte, hvilke replikker skuespillerne måtte fremsige på teatrene. På denne måde strammede regeringen kontrollen med den information, der kom ud til danskerne. De store avisers fordømmelse af modstandsbevægelsen fik en stadig mindre betydning under besættelsen».

citater slut.

Jeg kan selv med min bedste vilje ikke få de to udsagn til at rime, og de unge har vel brug for en oversættelse af budskabet. Læs vort bud på, hvorledes afsnittet illegale blade kunne være skrevet uden større besvær og sammenlign med historieeksperternes, du er velkommen til at fælde din dom. Men hvorfor ikke give lidt hjælp til de strandede eksperter? Dansk censur og tysk propaganda skabte i befolkningen og i modstandsbevægelsen behov for viden om begivenheder hjemme og ude fra den frie verden. Hvordan skulle man ellers få den?

Nazipropaganda i medierne

Den tyske propagandaminister Göbbels forlængede arm i DR, den tidligere straffede og fallerede advokat Krenchel.

Vurder disse uddrag og sammenlign med den autoriserede hjemmesides påstande. Min vurdering går på, at denne er gennemført med samme virtuositet som den tyske propaganda. Avisudklippene illustrerer dette og må betragtes som en tysk tilståelse af et clearingmord.

Øvelse til dig i afsløring af den sorte svinehunds tale

Øvelse i læsning med indholdsforståelse

Uddrag af Ejnar Krenchels taler i DR.

Afskrift i uddrag: Besættelsestidens Fakta. (BF) 2 side 954

«Fortroligt: Privat for redaktionerne.

Nedenstående artikel skal fredag den 10. December bringes uforkortet i samtlige dagblade med undtagelse af de københavnske Middags- og Aftenblade. Manchetten skal være som angivet, hovedoverskriften ligeledes, og denne skal være mindst 2-spaltet. Underrubrikker og mellemrubrikker kan indsættes i overensstemmelse med tekstens indhold.

Censuren, 7. December, 1943. Hvem er sabotørerne?

Gennem Ritzaus Bureau har vi modtaget følgende:

Selv mennesker med udpræget tyske antipatier begynder i den senere tid at ytre betænkeligheder over sabotagens former. Ikke støde an i sin «kreds» ved at have en særmening. Det er jo desværre blevet således i vort land, at man ikke længere i ro kan høre på anderledes tænkende, – det, vi før satte en ære i og anså for at være noget særligt dansk.

Målet – Danmarks genvundne frihed – er det givne, men medens det for et halvt år siden i alle toneangivende kredse var besluttet, at demokratiet (dvs. Regeringen og Rigsdagen, valgt af folkets flertal) nok skulle vide at bære Danmark gennem krigen, og enhver, der vovede at mene, at en forenkling af regeringsmagten (således som den som midlertidig foranstaltning er indført i alle krigsførende lande under krigstilstanden) ville være en naturlig foranstaltning, blev erklæret for landsforræder; – er det nu blevet mode at nikke bifaldende eller opgivende overfor alle de handlinger, som under navnet «sabotage» foretages af en lille anonym kreds, som på tværs af alt, hvad kongen, regeringen og rigsdagen har kæmpet for, søger at nå «målet» ved vilkårlige voldshandlinger.

Skønt det er i direkte modstrid med den kærlighedserklæring til de demokratiske regeringsformer, som det danske vælgerfolk for blot et halvt år siden afgav i enestående samdrægtighed! Vi regeres nu, d.v.s.: Folkets skæbne dag for dag, og måske hele dets fremtid, afgøres af de luner og indfald, der beherskes af et lillebitte mindretal, en selvbestaltet og anonym «velfærdskomite», der ikke spreder velfærd, men bomber, død, sorg og elendighed! Og nu, som for et halvt år siden, er det i store kredse (og især i de samme kredse, som dengang var af den modsatte mening) forbudt at ytre nogen tvivl om, at dette middel nu er det eneste saliggørende. Og dog melder tvivlen sig mand og mand imellem.

At hr. Christmas Møller, der har forladt sit land i skæbnens stund for at træde i fremmed tjeneste og på rekordtid er svinget fra fanatisk antikommunisme til kommunisme, – i radioen bedyrer, (den engelske) at hvis vi ikke selv «gør det (kaster bomber ÅS), så gør englænderne det, – virker ikke helt overbevisende, når man samtidig erfarer, at Toulon, som noget nær er den by i Europa, hvor der er øvet mest sabotage, er blevet gennembombet: – af engelske og amerikanske bomber!

Der er også mennesker, der mener, at hele sabotagespørgsmålet ligger anderledes. Danmarks hovedindustri – agerbrug, og hvis man lægger hver lade, kostald, grisesti og agerlandet over øde, hvilket vil koste mere end tusinde gigant – bombardementer af Hamborg eller Berlin.

Og så er Hamborg og Berlin vigtigere! Vor øvrige industri ligger endnu mere spredt, og fra luften at ramme disse «knappenåle i høstakken» Danmark vil være endnu vanskeligere og eventuelt skabe animositet i befolkningen.

Der er også uenighed om, hvorvidt sabotagen er et synderligt effektivt kampmiddel. Den har anrettet betydelig skade, men kun en lille procentdel af denne skade, fra 3 – 5 %, kan komme til at berøre Tyskland. I alt anslås skaden til 185 millioner. At genopbygge det ødelagte i dag vil nok snarere komme til at koste 500 millioner, og det ville det koste os, Danmark.

Størstedelen kan imidlertid ikke erstattes nu. For forsikringssummen for en større gård dækker kun «genopbygningen» af en stald.

De 95 %, varerne mister vi, danskerne. Hvordan kan det skade den tyske Værnemagt, at der afbrændes et lager af damefodtøj, spørger damerne. Men lad så sabotagen være det rette middel, og lad være at øjeblikket er inde til at bringe det i anvendelse. Eet bliver flere og flere enige om, og det er, at våbnene er faldet i gale hænder! Når bevæbnede og maskerede mænd (i det snart kendte «sabotør - udstyr», sort eller hvid maske o.s.v.) bryder ind i en tobaksforretning for at røve cigaretter, på et apotek for at få kostbare stimulanser, til en fredelig forvalter for at røve et større pengebeløb – så ved vi besked. De pågrebne nationalheltes generalieblade fortæller også en del. Og her er vi ved kernen i den nuværende krise. Spørgsmålet: «Hvem er sabotørerne» kan af gode grunde ikke besvares. Men at de godtroende iblandt dem har trukket det korteste strå, er nu indlysende for enhver. Det er forbryderne, der profiterer af situationen. At være klækkeligt betalt til gengæld for et mord på en landsmand er ikke ilde, når man samtidig kan gælde for en stor patriot.

Politiet risikerer snart at blive fejlet til side af andre magter og blive arbejdsløs, hvis det ikke løser sin opgave, som ene er den at være politi.

Besættelsestidens Fakta si 957 - 958; 09.09.1943; Afskrift:

«Vi eksporterer til Tyskland og får varer til gengæld, vi overhovedet ikke kan undvære. Alt sammen efter regler nøje fastsat gennem det danske Udenrigsministerium. Vi får koks, kul og brunkul. Hvorfor fortæller rygtesmedene ikke, at de danske pillekoks går til Berlin?

Vi får cellulod og færdige tekstilvarer, Danmark er det eneste land på kontinentet, der ikke har tøjraterationering. Vi får farve og garvestoffer, flere tons olie og bensin hver måned til industrien, der ellers måtte standse med det samme. Det er ikke noget at være taknemmelig for. Besættelsen tynger hårdt på det danske samfund, det skal ikke nægtes. Men der er råvarer, vi overhovedet ikke kan undvære, hvis vi skal eksistere».

1943: 26.09; Lad mig sige det så tydeligt, at det ikke bliver misforstået: «Det er ikke min opgave at optræde som tyskernes defensor. Det er den danske industri, jeg forsvarer. Jeg kæmper for bevarelsen af danske værdier og danske interesser, som sabotørerne vil hærge med bål og brand. Vi må regne med kendsgerningerne, som de er, og tåle besættelsen et stykke tid endnu.

Men grundlaget for de dybeste misstemninger må ryddes af vejen.

Begge parter må lære at forstå hinanden. Jeg vil sige jer tyskere: Den danske befolkning er ikke noget revolutionsfolk. Jeg ved godt, der var kommet et tidspunkt, da gaden begyndte på tåbelige demonstrationer overfor de tyske våben. Til gengæld foregik der ting her i landet, som vi vil have vanskeligt ved at glemme, den gang det tyske militær viste tænder i dagene omkring den 29. august.

Hvis nogen tror, man i det lange løb ved hårdhed kommer en centimeter ud af stedet med den danske befolkning, så kender man ikke den nationale stolthed her i landet. Vi lader os aldrig knække.

Jeg vil stadig hævde, med det gode kan man nå langt. Lad os prøve, om vi kan mødes i forståelse den sidste tid, krigen varer ved. En ting forener os alle sammen – en fædrelandskærlighed, som ingen skal berøve os, og vi ser et symbol i vor gamle konge, der har manet os til alvor og værdighed i denne trykkende tid.

I dag fejrer kongen sin fødselsdag i dybeste stilhed. Kongen sidder med bøjet hoved og tænker på, hvorfor vi har glemt hans ord? Lige-gyldigt, hvad der skiller os ad – ganske uden hensyn til vor protest mod besættelsen og dens følger – her er et område, hvor Danmark og Tyskland har fælles interesser. Det danske produktionsapparat må værnes mod alle angreb.

En dag vil vi alle se klart igen, og da vil vi opdage, at Danmark skal leve op til dåd igen, den dag krigen slutter. Da kommer vor store opgave i fredens tjeneste. Lad os ikke forvandle os selv til krøblinge, der skal tigge andre om brødet. Vis jeres fædrelandskærlighed ved at styrke Danmark, ikke ved at sætte landet i brand». Citat slut.

**Hvad skal man tro?
Hvem kan man tro?**